

Klimat- och näringslivs-
departementetkn.remissvar@regeringskansliet.se
kn.cks.remisser@regeringskansliet.se

Ref. KN2024/01912

**Remiss av delbetänkandet Ny kärnkraft i Sverige – effektivare tillstånds-
prövning och ändamålsenliga avgifter (SOU 2025:7)**

Inspektionen för strategiska produkter (ISP), som inte har någon erinran mot utredningens övriga förslag, har särskilt granskat delbetänkandet utifrån de aspekter myndigheten har att beakta och har följande kommentar till utredningens överväganden och förslag.

Information om ISP

ISP är en förvaltningsmyndighet som arbetar med frågor som rör Sveriges försvars-, säkerhets- och utrikespolitik. Mer specifikt avser myndighetens arbete och uppdrag frågor om kontroll av export eller annat tillgängliggörande av strategiskt känsliga produkter och teknik, med syfte att sådana produkter eller teknik inte ska spridas till oönskad verksamhet. ISP har flera ansvarsområden inom detta område, såsom exportkontroll av krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden samt ansvar rörande vissa internationella sanktioner.

ISP är vidare granskningsmyndighet enligt lagen (2023:560) om granskning av utländska direktinvesteringar (UDI-lagen). UDI-lagen, med tillhörande förordning och föreskrifter, och således även ISP:s prövning, har i syfte att till skydd för svenska säkerhetsintressen hindra utländska direktinvesteringar i svensk skyddsvärd verksamhet som kan inverka skadligt på Sveriges säkerhet eller på allmän ordning eller allmän säkerhet i Sverige.

Dokument har certifierats av Carl-Johan Wieslander.

Digitally signed by Carl-Johan
Wieslander

Date: 2025.04.11 14:40:10 CEST

REMISSVAR	2(4)
Dnr: 2024-7.5.2-0003	

Regeringens bedömning och prövning av Sveriges säkerhet

I denna del föreslår utredningen att en ny lag om principbeslut för vissa verksamheter (principbeslutslagen) ska införas och som innebär att regeringen ska meddela ett särskilt principbeslut som föregår senare tillståndsgivning för de verksamheter som närmare anges i principbeslutslagen. Principbeslutet ska ha till syfte att i ett tidigt skede pröva om en planerad verksamhet är förenlig med samhällets helhetsintresse, vilket innefattar en prövning av verksamhetens inverkan på Sveriges säkerhet.

ISP är positivt inställd till att frågor om Sveriges säkerhet uttryckligen lyfts in i miljöprövningsprocessen, såsom föreslås genom principbeslutslagen. ISP ser dock vissa utmaningar när det gäller den föreslagna prövningen och utredningens utgångspunkter. Som framgår av betänkandet (s. 204 ff.) förutsätts prövningen kunna göras i ett tidigt skede i planeringen av verksamheten och prövningen ska, såvitt ISP förstår utredningens ingångsvärden, avse en översiktlig helhetsbedömning men som samtidigt ska ha bindande verkan för senare prövningar (såvitt gäller de frågor som har prövats i principbeslutet). Prövningen kommer därmed att göras i förhållande till ett i flera delar preliminärt bedömningsunderlag, med undantag för den planerade lokaliseringen av verksamheten.

Som utredningen konstaterar (s. 212) förutsätter en bedömning av Sveriges säkerhet bl.a. uppgifter om sökanden (innefattande ägarförhållanden) och dess organisation, leverantörer och teknik. Förhållandena har vissa likheter med den prövning som ISP gör för anmälningspliktiga nyetableringar enligt 7 § första stycket 2 UDI-lagen. Utifrån ISP:s erfarenheter av denna typ av ärenden, har sökandena ofta svårt att lämna detaljerade uppgifter kring den planerade verksamheten, innefattande tilltänkta leverantörer och teknik, vilket försvårar bedömningen rörande skadlig inverkan på Sveriges säkerhet eller på allmän ordning eller allmän säkerhet i Sverige. Som anføres i förarbetena till UDI-lagen förutsätter en prövning att anmälan görs i ett sådant skede att granskningsmyndigheten kan göra en bedömning av de omständigheter som faktiskt kommer gälla när investeringen genomförs, vilket uttrycks som att anmälan måste avse en nära förestående investering (se prop. 2022/23:116 s. 54). Detta blir problematiskt vid bedömningar av investeringar som utgör nyetableringar, som av naturliga skäl sällan är fullt ut konkretiserade av sökanden. Nackdelen för sökanden, eller verksamhetsutövaren, blir i dessa fall osäkerhet rörande vad som faktiskt prövats av granskningsmyndigheten, och vilka ändringar av verksamheten som ska anses rymmas inom den befintliga prövningen, och även hur pass konkret sökanden måste beskriva verksamheten utan att riskera att i praktiken senare anses ha lämnat vilseledande eller oriktiga uppgifter om verksamheten. Även senare ändrade förhållanden för verksamheten kan i sig medföra att en ny anmälan behöver göras (se prop. 2022/23:116 s. 55).

ISP ser en risk för att ansökningar enligt principbeslutslagen kommer att göras i ett för tidigt skede för att regeringen ska kunna göra en tillförlitlig och ändamålsenlig prövning i förhållande till Sveriges säkerhet, med undantag för mer eller mindre klara fall av olämpliga sökanden. ISP har därmed svårt att se att principbeslutet, i vart fall såvitt avser frågan om Sveriges säkerhet, kommer resultera i någon rättstrygghet för sökanden, eftersom det finns en risk för att omprövning av säkerhetsbedömningen kommer att behöva göras i takt med

REMISSVAR	3(4)
Dnr: 2024-7.5.2-0003	

att verksamheten konkretiseras och sökanden inlett tillståndsprövningen enligt såväl miljöbalken som lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet. Detta förefaller även utredningen vara införstådd med, inte minst med hänsyn till den i lagen föreslagna omprövningsmekanismen, men även utifrån vissa uttalanden i betänkandet (se särskilt s. 205). Mot den bakgrunden kan det, enligt ISP:s förmenande, ifrågasättas om prövningen av Sveriges säkerhet enligt principbeslutslagen, i praktiken kommer att kunna betraktas som bindande för senare prövningar såsom föreslås.

ISP ser även en risk för att tillståndsmyndigheterna kommer möta svårigheter vid senare tillståndsprövning mot bakgrund av innehållet i ett principbeslut. Enligt ISP framgår det inte tillräckligt tydligt av förslaget och betänkandet vad regeringen närmare kommer att pröva och således avgöra, dvs. vilka frågor som ska anses vara bindande vid senare tillståndsprövning. Enligt förslaget är tillståndsmyndigheterna även skyldiga att överlämna frågor som prövats i principbeslutet till regeringen för omprövning under vissa förutsättningar.

När det gäller själva innehållet i den anmälan som ska göras enligt principbeslutslagen, noterar ISP att utredningen lämnar frågan förhållandevis öppen för såväl säkerhetsbedömningen som för övriga frågor (s. 212 ff.), även om förslaget innehåller ett bemyndigande för regeringen att senare meddela närmare föreskrifter kring vad anmälan ska innehålla. För prövning av ägarförhållanden och inflytande kan en jämförelse göras med UDI-regelverket, som genom 4 § förordningen (2023:624) om granskning av utländska direktinvesteringar och 2 § TFS 2023:4 med anvisad blankett ålägger anmälade investerare en förhållandevis långtgående skyldighet att tillhandahålla konkreta uppgifter vid anmälningar enligt UDI-lagen.

ISP noterar vidare att principbeslutslagen inte innehåller någon lagreglerad uppgiftsskyldighet för sökanden, utöver att sökanden kan föreläggas att komplettera en ofullständig ansökan, vilket kan jämföras med den uppgiftsskyldighet som följer av 25 § UDI-lagen. Även om uppgifter kan tillföras ett ärende även på andra sätt än genom sökanden, och sökanden inte kan förväntas göra egna försvars- eller säkerhetspolitiska bedömningar (s. 212), är det enligt ISP lämpligt att sökanden även åläggs en formell skyldighet att lämna de uppgifter som regeringen, eller de expertmyndigheter som regeringen biträds av, är i behov av. Vid bristande medverkan från sökanden bör ansökan även kunna avslås på den grunden (jfr. prop. 2022/23:116 s. 92).

Avslutningsvis i denna del noterar ISP att utredningen föreslår att Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Försvarsmakten och Säkerhetspolisen samt berörd länsstyrelse alltid ska yttra sig i ärenden om beslut enligt principbeslutslagen.

Som utredningen konstaterat (s. 212 f.) gör ISP säkerhetspolitiska överväganden och bedömningar vid prövningar enligt UDI-lagen, vilket inkluderar ägarprövningar och utredning kring vem eller vilka som kan utöva inflytande över sökanden och verksamheten. ISP bedömer att myndigheten kan fylla en viktig roll i den säkerhetspolitiska bedömningen

REMISSVAR	4(4)
Dnr: 2024-7.5.2-0003	

enligt principbeslutslagen och specifikt för granskning av ägarförhållanden. Det bör därför övervägas om även ISP, utöver nu angivna myndigheter, alltid ska inkomma med yttrande i ärenden om beslut enligt principbeslutslagen.

Vissa UDI-relaterade frågor

Som utredningen uppmärksammat (s. 205 och 213) görs säkerhetspolitiska överväganden och bedömningar av ISP enligt UDI-lagen. ISP noterar vidare att utredningen uppmärksammat (s. 207 f.) att det delvis kommer röra sig om överlappande prövning i förhållande till UDI-lagen. ISP instämmer i utredningens bedömning.

ISP bedömer att båda typer av verksamheter som anges i lagen om principbeslut, dvs. kärntekniska anläggningar och anläggningar för att bryta ämnen som kan användas för framställning av kärnbränsle, kan omfattas av anmälningsplikt enligt UDI-lagen. Överlappningen såvitt avser principbeslutslagen kommer främst att avse investeringar som utgör nyetableringar enligt UDI-lagen.

Enligt ISP är parallella prövningar inte att föredra, vare sig för involverade myndigheter eller för sökanden. Det kan heller inte uteslutas att ISP, till följd av de frister som gäller enligt 14 och 15 §§ UDI-lagen, kan komma att behöva fatta beslut för samma verksamhet innan regeringen har hunnit meddela principbeslut. Det bör därför övervägas att införa ett undantag för anmälningsplikt enligt UDI-lagen för just nyetableringar som kräver tillstånd enligt principbeslutslagen. På så sätt blir det endast regeringen som, enligt principbeslutslagen, prövar en sådan fråga. Anmälningsplikt och prövning enligt UDI-lagen av senare investeringar i det objekt som erhållit tillstånd enligt lagen om principbeslut bör dock kvarstå.

I utredningen behandlas även frågan om överlåtelse av tillstånd (s. 287 ff.). I denna del vill ISP enbart upplysa om att en överlåtelse av ett verksamhetstillstånd även kan omfattas av anmälningsplikt enligt 10 § UDI-lagen.

Carl Johan Wieslander
Generaldirektör

Detta remissvar har beslutats av generaldirektören Carl Johan Wieslander. Verksjuristen Jonas Widstrand har varit föredragande. Chefsjuristen Tobias Bergkvist, biträdande chefsjuristen Jannice Westerholm samt enhetschefen Lars-Göran Larsson har medverkat vid den slutliga handläggningen.